

EURÓRÓL MINDENKINEK

Lakossági tájékoztató az euró bevezetéséről

Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete

1013 Budapest, Krisztina krt. 39.
Internetcím: www.pszaf.hu/fogyasztoknak
Telefon: 06 40 203 776 (helyi tarifával hívható)
E-mail: ugyfelszolgalat@pszaf.hu

Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület

1012 Budapest, Logodi u. 22-24.
Tel.: 06 1 311 7030
E-mail: ofeiroda@ofe.hu
www.ofe.hu

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete az általa kiszabott bírságokból befolyt – Felügyeletnél maradó – összeg terhére, a hatályos jogszabályok alapján nyilvános pályázatot hirdetett.

Ez a kiadvány a nyilvános pályázaton támogatást nyert el.

**PÉNZÜGYI SZERVEZETEK
ÁLLAMI FELÜGYELETE**

Kiadta: Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület – 2010.

Tájékoztató füzet

Készült a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete támogatásával.

Írta:

Dietz Gusztávné dr.
dr. Vasas Éva

Szerkesztette:

Dietz Gusztávné dr.

Kézirat lezárva: 2009. október 15.

Kiadta:

Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület

Nyomdai előkészítés, kivitelezés:

Folium Nyomda

Kedves Olvasó!

Ismét egy euróról szóló tájékoztató kiadványt tart a kezében, és biztosan állíthatjuk, hogy még sok követi. Napirenden van az euró bevezetésére való felkészülés, azaz a nem túl távoli jövőben bekövetkezik az a nap, amikor megszokott nemzeti valutánkat, a forintot felváltja az új fizető eszköz, az euró, és ezzel hazánk csatlakozik egy nagy európai közösséghez: az Európai Monetáris Unióhoz. Amikor a népszavazással arról döntöttünk, hogy az Európai Unióhoz csatlakozunk, arra is kötelezettséget vállaltunk, hogy a lehető legrövidebb idő alatt teljesítjük azokat a feltételeket, amelyek szükségesek a fizetőeszköz váltaéhoz. A teljesítésre váró követelmények az úton az úgynevezett maastrichti kritériumok, a feladatok kerete a konvergencia program.

Mivel az euró bevezetése a feladatok összetettsége miatt nagyon időigényes, ezért a feladatok feltérképezésére, a felkészülés koordinálására/egyeztetésére a Kormány javaslattevő, véleményező és tanácsadó testületet hozott létre, a Nemzeti Euró Koordinációs Bizottságot (NEB). A gyakorlati felkészülés legfontosabb dokumentuma a NEB által készített Nemzeti Átállási Terv (NÁT).

Magyarországnak még nincs cédátuma az euró bevezetésére, de az uniós szabályok szerint a felkészülés már 2008-ban megkezdődött.

Tájékoztató kiadványunkkal az időben történő felkészülés érdekében gyakorlati ismereteket adunk közre arról, mikortól lehetséges az eurót beszerezni, meddig lehet majd a forintot euróra átváltani, hogyan lehet különböző fizetéseket euróban lebonyolítani, és a forintra kötött szerződéseket hatályukban fenntartani, az eltérő fizetési eszközöket használni, valamint mi történik a megszokott pénzügyi szolgáltatásokkal, hogyan lehet azokat továbbra is igénybe venni stb.

Egyelőre csak nemzetközi példákra tudunk számos kérdésben hivatkozni, de sokunk számára – már az utazások miatt is – nem idegen az euró. Más az, amikor hazajutva visszatérhetünk a megszokott forintunkhoz, és az, ha forintban fizetünk, de euróban adnak vissza, vagy már forintban sem fizethetünk, mert forintjaink helyett azonos, de kisebb címletű eurót tartunk a kezünkben, és meg kell tanulnunk ezzel a más értékkel gazdálkodni, együtt élni.

A már áttért tagországok tapasztalatai arra intenek, hogy annál kisebb nehézségekkel/problémákkal számolhatunk, minél jobban felkészülünk.

Új pénz – új lehetőségek

A lakosság számára az euró azonnal kézzel fogható előnyöket jelent:

- A külföldi utazások során az eurózónán belül nem kell pénzt váltania, így annak nem lesz költsége sem,
- Az euróban feltüntetett árak jobban összehasonlíthatók, a vásárlási döntések megalapozottabbak lehetnek.

Az átállás főbb rendező elvei, szabályai

Magyarország az eurót a készpénzforgalomban és az elszámolásokban (számlapénz) – egyidejűleg vezeti be egy, a bevezetés előtt megállapított, visszavonhatatlanul rögzített átváltási árfolyamon számítva át a forintot. Mivel az eurót évek óta ismerjük, egyre több helyen lehet vele fizetni, így nincs szükség a régebben csatlakozott államokban alkalmazott átmeneti időszakra a számlapénz és a készpénz bevezetése között. Ezért az eurót közelmúltban bevezetett új tagállamok és a többi felkészülő új tagállam is az átmeneti időszak nélkül, egyidejű bevezetéssel számol.

Ma még nem tudjuk, hogy mikor lesz, de az biztos, hogy a bevezetésének évében január 1-én váltja fel a forintot az euró. Ennek elsődleges indoka, hogy a pénzügyi év január 1-től december 31-ig tart, így ez az átállás megkönnyíti a számviteli, adózási kötelezettségek teljesítését és feldolgozását, az ünnepek utáni készpénzforgalom jellemzően mindig alacsonyabb, másfelől az év eleji kezdés is könnyen megjegyezhető.

Bevezetésének napjától az euró törvényes fizetőeszközzé válik, de mellette egy meghatározott ideig a forint ugyancsak fizetőeszköz marad a készpénzforgalomban. A kettős készpénz-forgalmazási időtartamnak a hosszát a magyar hatóságoknak kell eldönteni. Az unió

szabályai szerint az átmeneti időszak legfeljebb 6 hónap lehet. Az eddigi nemzetközi gyakorlat szerint legtöbbször egy-két hónapos szakasz (régebbi csatlakozóknál), az új csatlakozóknál pedig néhány hetes időtartam, amit a nemzeti hatóságok meghatároznak.

Ez alatt az idő alatt még forintban is fizethetünk, de a visszajáró pénzt már euróban kapjuk vissza. A forint nem veszíti el értékét az átmeneti időszak után sem. Fizetésre már nem használhatjuk, de az erre kijelölt helyeken (a bankokban és a postai hálózaton keresztül), majd sok év múltán is a Magyar Nemzeti Bankban be lehet váltani a már említett visszavonhatatlanul rögzített árfolyamon euróra.

Visszavonhatatlanul rögzített árfolyam

A visszavonhatatlanul rögzített átváltási árfolyamot az euró bevezetésének napja előtt kb. 6 hónappal határozza meg az Európai Unió Tanácsa. Az átváltási árfolyam 1 eurót 6 számjegy pontossággal azonosít (1 EUR= xxx,xxx,- forint). Ezt az átszámított forintértéket, a fizetendő vagy elszámolandó pénzüsszeget fő szabályként a legközelebbi centre kell kerekíteni (matematikai kerekítés). Ugyanez a szabály vonatkozik az egyéb díjtételek, bírságok stb. kerekítésére is.

Az átváltási árfolyam ugyanakkor egymással ellentétes módon hat a fogyasztókra. Megtakarítóként a betéteseknek attól függően lesz több vagy kevesebb eurója a számláján, hogy milyen átváltási árfolyamot fognak alkalmazni. Az állampapírok tulajdonosai számára nyereséget jelenthet az euróra váltáskor birtokukban lévő papírok kamatkülönbsége. A forintban eladósodott hitelfelvevőknek annál kisebb lesz az euróban kifejezett tartozása, minél gyengébb a forint, azaz minél magasabb árfolyamon váltjuk át a forintot euróra. A bérek nominál értékét nagymértékben meghatározza majd, hogy a forint (óra)bérből alacsony vagy magas euró (óra)bér lesz.

A szerződések folytonossága

Az euró bevezetése kapcsán a legfontosabb, kötelező alapelv a jogfolytonosság elve. Ez azt jelenti, hogy a pénzcserével együtt nem kell újrakötni a szerződéseket, mert azok továbbra is érvényesek maradnak, de az átállás napjától a szerződésben szereplő forintösszegek helyett a visszavonhatatlanul rögzített átváltási árfolyamon átszámított euró összegeket kell majd érteni/feltüntetni.

A szerződések folytonosságának egyik következménye, hogy a fix kamattal meghatározott szerződések esetén az euró bevezetésével nem változhat a kamatláb. A változó kamatozású szerződések is csupán a referencia kamatláb változásával módosulnak (pl. BUBOR helyett EURIBOR lehet a referencia).

Az átállás költségei

Fontos elv, hogy az átálláshoz kapcsolódó költségeket azok a szereplők viselik, akiknél a költségek felmerülnek. Kiemelt költségviselő lesz a vállalati szektor, illetve az állam, de jut költség a lakosságra is.

A pénzcserének nincs árnövelő hatása

Az euróátállásnak lényeges inflációs hatás nélkül kell történnie, és a gyakorlatban is érvényesíteni kell, hogy az emberek inflációs érzülete a maximális mértékben csökkenjen. Az átváltás zökkenőmentessége kapcsán nagy kihívás, hogy miként szokja meg a lakosság az új pénzt. Ezt a célt segíti majd, hogy a termékeken és a szolgáltatásokon az átállás előtt és után is jól ideig még az árakat euróban és forintban is fel kell tüntetni, illetve jelezni kell.

Az euró bevezetését közvetlenül megelőző és az azt követő időszak egyik legfontosabb feladata annak elkerülése, hogy a termékek és szolgáltatások ára a pénzcseré miatt emelkedjenek.

A fogyasztóvédelmi hatóság ellenőrzi majd a fogyasztókat érintő jogszabályi és hatósági előírások megtartását, mindenekelőtt a lakosság által gyakran vásárolt termékek és szolgáltatások körében, és a tapasztalatokról rendszeresen tájékoztatja a közvéleményt is.

Fogyasztóvédelmi feladat lesz annak figyelése, hogy a kereskedők és szolgáltatók valóban a visszavonhatatlanul rögzített átváltási árfolyam alkalmazásával határozzák-e meg euróban a termékeik és szolgáltatásaik árát. Ezeknek az árazási szokásoknak a figyelésére egy monitoring rendszer kerül kialakításra, és ebben a hatóságok mellett a civil szervezetek és a lakosság is jelentős szerepet kapnak.

Az információ-technológiai (IT) rendszerek átállítása

Az IT-rendszerek euróra történő átállítása szintén nagy feladat, amely a gazdasági szereplők részéről igényel majd jelentősebb ráfordítást. A változások megismerése, megértése, alkalmazása és elfogadása tekintetében számottevők a lakosságot érintő kihívások is.

Minden egyes IT-rendszernek, amely jelenleg forint elszámoláson alapul, forint adatokat használ fel, vagy tárol, az euró bevezetés időpontjától kezdődően képesnek kell lennie az új pénz alkalmazására.

A nyugdíjak és nyugdíjszerző ellátások

A nyugellátásokat szabályozó jogi környezet megköveteli, hogy a múlt forintadatai akkor is felhasználhatóak legyenek, amikor már a kifizetések euróban történnek.

Nagyon fontos a nyugdíjasok és a nyugdíj előtt állók megfelelő időben történő tájékoztatása. Egy ún. „kiértékelési rendszert” terveznek egy „nyugdíj kalkulátor” kifejlesztésével, amely alkalmas lesz a forintban és euróban mért adatok együttes kezelésére, és a megszerzés összesített értékelésére.

A nyugellátások és egyéb ellátások összegét még az euró bevezetése előtt, egy meghatározott időponttól kezdődően euróban is ki fogják mutatni. A „fix” összegű ellátások egyszerű átszámítással megismerhetők.

Mi történik a lakáscélú állami támogatásokkal kapcsolatos hitelekkel?

A fő szempont az, hogy az átállás előtt keletkezett, még fennálló szerződéseket mindenképpen el kell választani az euró bevezetése közben, illetve azt követően létrejött ügyletektől.

Az euró bevezetése a támogatott hitelek és minden egyéb bankhitel esetében azt jelenti, hogy a fennálló állományt a visszavonhatatlanul rögzített átváltási árfolyamon számolják ki.

A készpénzcseré

A készpénzforgalomban az euró bevezetésének napjáig mindenki köteles névértéken elfogadni a forintbankjegyeket és -érméket. A bevezetés napjától történik az átszámítás a hivatalosan rögzített átváltási árfolyam alapján, minden díj vagy jutalék felszámítása nélkül.

(A készpénz nélküli fizetési és elszámolási forgalmat lebonyolító rendszerek, és az ehhez kapcsolódó határokon átnyúló euró fizetési és értékpapír-elszámolási és teljesítési rendszerek is átállásra kerülnek.)

A készpénzcseré főszereplői a bankok lesznek, de Magyarországon fontos szerepet játszik a pénzforgalomban a Magyar Posta is, amely saját elszámoló központjában elszámolja a Posta és a bankok (illetve egyéb szereplők) közötti, a készpénzes ügyletekből eredő forgalmat.

Vannak még eldöntetlen kérdések ezen a területen is, például, hogy a két legkisebb értékű érmét (1 és 2 eurócent) használjuk-e a fizetéseknél, vagy kövessük a finn és holland példát, és kerekítsünk.

A bankkártya-elszámolás

A hazai kibocsátású bankkártya-ügyletek zömének az elszámolása jelenleg a nemzetközi kártyatársaságok elszámolási szolgáltatásainak az igénybevételével történik. Mivel hazánkban a nemzetközi kártyafogadás (és nem alakult ki nemzeti kártyarendszer), így a hazai kibocsátású kártyák nemzetközi használhatósága már jelenleg is megoldott.

A bankkártya elfogadással kapcsolatban logisztikai feladatként jelenik meg az ATM-ek és a POS terminálok átállítása.

A banki számlavezetés az euróátállás során

A bankszektor fogyasztóbarát megoldásokat keres, és a szakmai ajánlásoknak megfelelően törekszik elősegíteni az átállás zökkenőmentes lebonyolítását a következőkkel:

- az ügyfelek folyamatos, előzetes tájékoztatója a számlájukat érintő változásokról,
- közös elvek szerint, lehetőleg versenysemleges tájékoztatási rendszer kialakításával,
- ügyfélkényelmi szempontú számlaszám-megőrzés bevezetésével,
- ha az ügyfélnek forint- és eurószámlája is van, akkor a forintszámláját kell eurószámlává átalakítani,
- azzal, hogy a kamatok tekintetében a jogfolytonosság elvének megfelelően a fix folyószámla-, betéti és hitelkamatlábak az euróra való átszámítás miatt nem változhatnak.

Az értékpapírpia

Az értékpapír-tulajdonosok értékpapírban foglalt jogai sem változnak. Az értékpapírok átváltásakor a kerekítésnél jelentkezhetnek kisebb

veszteségek. Ennek lehető legcsekélyebbre szorítását szolgálja, hogy a kerekítési szabályokat valószínűleg a BÉT (Budapesti Értéktőzsde) és a KELER dolgozza majd ki. Szakértők szerint a kerekítési hiba kisebb lesz, ha az átszámítás tulajdonosonként történik.

A biztosítási termékek átalakítása

A biztosítási szerződések a szerződések jogfolytonossága alapján az euróátállást követően is változatlan tartalommal maradnak érvényben, a kötvények fizikai cseréje az euró bevezetése miatt - az unit-linked típusú életbiztosítások kivételével - nem szükséges. A díjbeszedési megbízások, az ügyféllel kötött megállapodások nem változnak, csak a forintösszeg változik át euróra.

A biztosítóknak úgy kell megszervezniük a törvény által előírt évenként egyszeri tájékoztatást, hogy az a második félévre minél közelebb essen az euró bevezetésének napjához. Ezt az értesítést már kettős árjelzéssel készítik el a biztosítók.

Ha az új szerződésre az ügyfél még forintban tett ajánlatot, de az ajánlat és a kötvényesítés már az euró bevezetése utáni időszakra esik, akkor az ügyfél kötvényét már euróban kell kiállítani.

A vagyon-, illetve felelősségbiztosításoknál a biztosítási törvény nem ír elő évenkénti tájékoztatási kötelezettséget, a biztosítások többsége határozatlan idejű. Azoknál a szerződéseknél, ahol az ügyfelek díja változik és amelyeknél a szerződés évfordulója az euróátállást megelőző félévben van, a biztosítóknak olyan értesítést kell küldeniük, amely euróban és forintban is tartalmazza az ügyfél díját, biztosítási szerződési összegeket, limiteket, önrészesedéseket.

A kárbejelentéseket követő kárfelvételeknél az átállást megelőző félévben már mindkét pénznemben fel kell majd tüntetni a kárigényt.

Fogyasztóvédelem

A fogyasztóvédelem fő célja azoknak a kérdéseknek, ügyeknek az azonosítása, ahol a pénzcserével kapcsolatban sérülhetnek a fogyasztói érdekek. Ezek csökkentése, kivédése nagy jelentőségű a lakosság euró iránti bizalmának az erősítése, megőrzése során.

Külön is oda kell figyelni azokra a társadalmi rétegekre, amelyek fogyasztóvédelmi szempontból a legkiszolgáltatottabbak. Ezek a csoportok a fogyatékkal élők, idősek, társadalmi-gazdasági problémával küzdő emberek, bevándorlók stb. Kezelésükben, tájékoztatásukban kiemelt szerepük van azoknak az intézményeknek, illetve azok vezetőinek, melyek közvetlenül el tudják juttatni az információkat a különleges bánásmódot igénylő társadalmi csoportokhoz.

Nem lehet eleget hangsúlyozni, hogy az euróbevezetés tájékoztató kampányának a lakosság legszélesebb rétegeit kell elérni és megszólítani. A Nemzeti Átállási Tervben kijelölt általános *kommunikációs célok valamennyi érintett számára fontos kérdések:*

- A lakosság legyen felkészült, ismerje meg az euró bevezetésének pozitív hatásait;
- Az euróbevezetés legyen problémamentes, a kommunikáció támogassa a gördülékeny előkészítést és lebonyolítást;
- A lakosságnak szóló üzenetek hatékonyan, célzottan, optimális költségfelhasználás mellett jussanak el a lakosság legszélesebb rétegeihez.

Budapest, 2009. június